

Forfatter: Blicher, Steen Steensen

Titel: Udrag fra Noveller

Citation: Blicher, Steen Steensen: "Noveller", i Blicher, Steen Steensen: *Noveller*, udg. af Esther Kielberg ; Henrik Ljungberg , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1991, s. 314. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-blic03val-shoot-idm140515386746352/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Noveller

hans dagbogs tonefald, er det da også som om noget får mulighed for at blusse op i hans forkomne væsen. Før præsten bekender sin brøde opsøger Mette – »med udslaget Haar» – herredsfogeden for at bede for sin fars liv. Således presset ændrer Erik Sørensen afgørende signaler. Han lover Mette at hjælpe faderen til flugt, opgive sin karriere og rejse efter hende hvor han end befinder sig. Pludselig er det som om han fortæller os en anden historie om hvem han er – og hvordan man kan tage sin skæbne i egen hånd.

Men han brænder hurtigt ud, frygt og tvivl tager magten fra ham, og da han har hørt præstens historie bliver han syg. Hans dagbogs-skrift går i opløsning. Mette Qvist forsvinder ud af hans liv, mens han viljeløs og klynkende ser til.

Hvis ikke Aalsøe-præstens optegnelser ved et karakteristisk blichersk synsvinkelskift var koblet til Erik Sørensens dagbog, skulle man tro at herredsfogeden også selv var blevet offer for den rædsomme historie han fortæller. Han skriver i sine sidste optegnelser, at han føler sig syg til døden, og i Aalsøe-præstens første optegnelse bekræftes dette. Men i anden optegnelse, foretaget 21 år senere, fremgår det, at Erik Sørensen overlevede sin dagbogsfortælling om sin svigerfars dom og henrettelse og sin egen forspildte kærlighed. Han er stadig herredsfoged, og han dør først da fortiden indhenter ham i skikkelse af den genfærdslignende Niels Bruus.

Enhver fortæller er sig selv nærmest. Hans medskyld i sin skæbne-historie om, hvordan forelskelsens og kærlighedens intense liv grusomt forandres til ensomhed, galskab og død, er uomtvistelig. Blichers fire store noveller besidder deres særklasse, fordi han med sikker hånd skriver en historie om fortællerne selv ind i deres skrift. I feltet mellem begivenhederne og beretningen angiver Blicher en fortællermæssig blindhed og tavshed, og derved udfordrer han læseren til at deltage og fortælle med. Man bliver aldrig færdig med de bedste Blicher-noveller.

#### *IV. Der er altid en fortæller, før der er en historie*

Tidskriftet *Nordlyset* markerede som sagt en midlertidig forbedring af Blichers betrængte økonomi, men der lå også et kæmpemæssigt slid bag denne udvikling. Han præsterede i en periode mellem 80 og

96 tryksider månedlig. Han lærte sig selv at skrive underholdende prosa orienteret mod et bredt publikum, samtidig med at han udførskede fortællingens mekanik, dens faste elementers redskabskarakter. Han lærer sig selv nogle greb hvis iscenesættende potentiale indeholder kunstnerisk erkendelse for iscenesætteren. Han opdager bindingerne og friheden i fiktionen, den alvorlige leg med de faste størrelser. Der er mulighed for mange slags historier, komiske og tragiske, eksotiske og hverdagslige, og valget af det ene eller det andet kan ikke adskilles fra den fortællendes skrift, hans vinkel på det fortaalte.

I *Nordlysets* juni-nummer 1827 publiceredes novellen *Røverstuen*, som altså er skrevet for *Sildig Opvaagnen*, *Høsekræmmeren* og *Præsten i Vøjlbjerg*. Den er kendt og afholdt bl.a. fordi dens indledning for alvor sætter den særegne jyske natur på det litterære landkort:

Løber en Bæk eller Aae gennem Heden, da forkynde ingen Enge, ingen Busk dens Nærværelse; dybt nede mellem udhulede Bækker snoer den sig lønlig med en Fart, som om den skyndte sig ud af Ørken. (s. 34)

Vi er her kommet fra et panoramisk overblik over de milde danske øer ind på fastlandet, over rygningen af Jylland, ind på de store hede-flader og ned i lyngens skjulte kilde.

Her starter novellens handling. I løbet af et par linier yderligere har Blicher, eller rettere hans fortæller, sat personer og lokaliteter ind på scenen, og et handlingsmønstret optrin udspilles for vore øjne og ører. Vi ser og hører hvad der bliver gjort og sagt som var vi selv til stede, men så afbryder fortælleren pludselig sig selv midt i gengivelsen af en replik og undskylder, at han ikke er i stand til at reproducere skyttens righoldige forråd af forbandelser. Hans muse kan ikke se nytten af den slags, og han vil nu berette

– dog med tilbørlig Reservation af meeromrørte Niels Skyttes lovlige Ret til Djævelen og hans Rige – hvad Passiar, der videre forefaldt mellem ham og den Fremmede paa Vejen til Ansbjerg. (s. 38)

Fortælleren giver sig direkte til kende og antyder, at det er ham der vælger historien ud. Andet kapitels lange og snakkesalige indledning